כל שעה פרק שני פסחים

מסורת הש"ס

א) קדושין נח. כ) [לקמן כג: קדושין נח. טור כט. כ"ק עבז, ג) חולין נב:, ד) [לקמן כג:], ה) חולין קז. ו) ע"ז מד. יומא נא:, ז) בכמ"י ודל"י ליתא שכר, ח) [קדושין מז:], ט) [דברים יד], י) [לקמן כד.], כ) גי' רש"ל בפרק וע"ש, ל) [מתוספתא פפ"נ], מ) סס, נ) [ל"ל כר'], ס) [וע"ע כמו' מנחות קד ד"ה כוחלן], ע) [וע"ע תוס' חולין לב. ד"ה דס].

גליון הש"ס

גמ' ור"מ אותו אתה משליך לכלב. תמוה לי דלעמ' מה דלמ' ר"מ דלמה גר ולמה נכרי כין כמכילה וכין בגמרא היינו לפי הלמת דכתיב אותו דלי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורי' ממילא אלעזריך קרא גבי נבילה לגר אשר בשעריך להחיר נבילה בהנאה מש"ה לא אמר אמר לגרים כמתנן כיון דלא מייתר קרא. אבל אלו לא היה כתוב אותו אדעדוק מקרא דנבילה דלא תאכל איסור הנאה משמע היינו אומרים בגמרא דמיתור דקרא אתי לגרים כמתנן וע"ש: רש"י ד"ה ור"מ. ופשוט דאין פירוש בהן לאי וכו'. ק"ל הא מכל מקום מילף מקרא דלא תאכל כל תועבה דגם הנאה משמע לר"מ. וכן קשה לרי' דס"ל דשחיטתו דאורי' ליתסר בהנאה משום לא תאכל כל תועבה וע"ש: תוס' ד"ה ור' שמעון. וכו' שהיא בכוכרי לו. עי' עירוכין סד ע"ב תוס' ד"ה ולמדנו: באר"ד היכי מצי אתיא ב"ר". תמוה לי הא זהו ליתא קושי' כ"כ דיל"ל דמתני' דיבר ס"ל כר"י מה דנ"מ מותר בהנאה אבל נזה לא ס"ל כר"י דמכני יעקב נאסר. ואמאי לא הלעימו קושיתם יותר דאיך ס"ל לר"י דכשהותרה נבילה היא והלנה ונידה אומרו הא ע"כ דלגר אשר בשעריך לא קאי אגיד הנשה וע"ש: באר"ד א"נ הוקיה לא סבר ב"ש. עי' חולין ל"ה ע"ב תד"ה לתמרי:

מוסף רש"י

ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה. וכמי משמעתי חולין מיהיה. דלילו דאי קרא דמיירי בנשר היינא מין למחיפלו. כגון עוכר שבוליא את ידו בשחיטת אחו ילמינן לה בהאי קרא לאיסורא. ובשר בשדה כגון שלא בשר מין למחיפלו בגלוי בשדה שאין לו מחילה. הרי הוא כמרפה ולא תאכלו. ומיעטו כשיפיס לכלב משליכון אותו למעוטי חולין שנשחטו בעזרה. ודרים הכי אותו הוא דנאסר ביצאת מחילה ולכלב משליכון אותו דמותר בהנאה. ולא חולין שנשחטו בעזרה בנאסרין ע"י מיצת מחילה. דאסורין אף בהנאה (קדושין נח.). שולח אדם יוד לנכרי. ופין מוסיפין שמא יחזור ויתכרנה לישראל ויאכלנה בגדים. דמין דשלמה היא מקומו של גיד הנשה היה ניכר אם נמטנו הימנה. והלוקח מבין שלא ינטלו (חולין צב). אלו ואלו. דמים המלוטים ודמים הפרמיים שעריהן נשפכין על יסוד מזבח המילון ויהן יורדין מן היסוד לרצפה (ע"ז מד. וכע"ז יומא נח). מילון שבעזרה היינא לגמל קדרון (יומא שם). לבנניין. בעלי נגעים (שם) לוכל נגעיהן (ע"ז שם). ומועלין בו. יש בהן איסור ליהנות בלא דמים (יומא שם) לאי קרבן מעילה קאמר, דאין מעילה בדם קדשים, כדאמרינן בפרק הוציאו לו, אלא אסור ליהנות מהן אלא בדמים (ע"ז שם).

[ח א מתי' פ"ב מהלכות שחיטה הלכה ב]:
ח ב מתי' פ"מ מהלכות מאכלות אסורות הלי' יד סמג לאין קלט טוס"ע י"ד סי' סד סעיף יח:
ט ג מתי' פע"ו שם הל' ח סמג שם טוס"ע שם סעיף ט:
י ד מתי' פ"ד שם הלכה יח ופ"ח הלכה כ:
יא ה מתי' פ"מ שם הל' (טו) (יד) טוס"ע שם ס"י:
יב ו מתי' פ"ב מהלכות מעילה הלכה יא:

תורה אור השלם

1. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה:
בראשית לב לג
2. עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם לֹא יֹאכַל דָּם:
ויקרא יז יב
3. לֹא תֹאכְלֻנוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם:
דברים יב כד
4. אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נִסְכֵּיהֶם יָקוּמוּ וְיַעְזְרֻכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה:
דברים לב לח

רבינו חננאל

ודייקינן אהתו אתה משליך לכלב. פירוש זה מותר לך בהנאה. שהרי אתה משליכו לכלבך ואינך משליך שאר כל איסורין שבתורה. אלא אסורין לכלבך. ור' מאיר. אותו אתה משליך לכלב ומותר בהנאה ואינך משליך חולין שנשחטו בעזרה. וקרא בנבילה למיסר כל איסורין בהנאה הוא דאתא. ור' יהודה איסור חולין שנשחטו בעזרה אינו מן התורה. ומותבינן לר' אבהו הרי גיד הנשה דכתיב ביה על כן לא יאכלו והוא מותר בהנאה. דתנן שולח אדם יוד שניר הנשה בתוכה וכו'. ושנינן קסבר ר' אבהו כשהותרה הנבלה היא וחלבה ונידה הותרה. כי הנבלה כמות שהיא בחלבה ונידה הותרה להמכר לנכרי ולהנתן לו במתנה. כיוצא בו כל חלב וכל נידים שבעולם. ואקשי' אינו שהנידים הותרו בנבלה. והא תתנגה ואבלה כתיב. לא הותר אלא מידי דהוא בר אכילה. ונידים לאו בני אכילה נינהו דלית בהו בנותן טעם. (איני והתנן יוד שנתבשל בה גיד הנשה וכו') ואמרינן מאן אית ליה האי סברא דאין בגידין בנותן טעם ר"ש. ר"ש הכי נמי דאורב בהנאה. דתניא גיד הנשה מותר בהנאה דברי ר' יהודה ור' שמעון אוסר. והרי דם דכתיב לא תאכל דם ומותר בהנאה. דתנן ונמכרין לגנגין לובל ומרעלין בהן. ודחינן שאני דם דאיתקש למים שנאמר על הארץ תשפכנו כמים כו'.

עין משפט נר מצוה

אותו אתה משליך. פ"ה דנלאו אותו לא מני למידרש מגופיה דקרא דאיטעריך אתין הקב"ה מקפח שכר כל בריה והר"י דאורלינ"ש מפרש דאיטעריך למישרי עובר שהוציא את ידו ומשום דמקרא דבשר בשדה טרפה דרים נמי קדשים שיצאו חוץ למחיצתם בריש בהמה המקשה (חולין מח:) והוה אמרינן יד העובר בהנאה מדאיתקש לקדשים לאסור בהנאה כדאמר (שבועות ל:) כל שבקודש פסול בחש מבחוץ ולכך איטעריך אותו לכל איסוריס:

חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. פ"ה איסור הנאה ולא משמע פשט ההלכה כן אלא לגמרי קאמר לאו דאורייתא וכן בסוף שמעתא גבי הא דאמר איכא דיינייהו חולין שנשחטו בעזרה אי אפשר לפרש בענין אחר (ובפרק מי שאמר הרמיי מזיר ושמע חבירו ואמר ואני (מזיר כט: ושם) פריך למ"ד כדי לחנכו במצות הא קמייתי חולין לעזרה ומשני קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ואי לענין איסור נבילה הוו דאורייתא אכתי מיקשי ליה היאך הקרבן נאכל דמשמע התם שנאכל ויקשה לרשב"ל דבת"כ בפ' לו גבי מותר דרש רבי יהודה לא יאכל כי קודש הוא יכול מעתה העוף הבא על הספק ואשם תלוי וחולין שנשחטו בעזרה ישרפו ת"ל הוא מדאיטעריך למעוטי שאינם בשריפה מכלל דאסירי בהנאה מדאורייתא: **ור"בי** שמעון נמי מיסר אסר בהנאה. משמע דהיינו דהשולח יוד לנכרי אמינא כר' יהודה. הק' ריב"ל דהא רבי יהודה אית ליה בפ"ק דמס' ע"ז (דף כ. ושם) דאסור ליתן להם מתנת חנם וי"ל דהא אמר התם[1] אם היה שכיר מותר מפני [2]שהוא כמוכרו לו הקשה הר"י דאורליינ"ש [3]הימי מני אתי כר' יהודה ורבי יהודה אית ליה בפ' גיד הנשה (חולין ק:) דגיד הנשה אסור לבני נח וקעבר משום לפני עור לא תתן וגו' ואומר ר"י דלא קשה מידי דלא קאסר אלא לבני יעקב דוקא דקודם מתן תורה איקרו בני נח דהא לא נישבעת בסיני ומ"ת מיקשי לאזקיה מרבי שמעון דסבירא ליה דלא תאכלו איסור הנאה משמע מדאסר גיד הנשה וי"ל כיון דסבר אין בגידין בנ"ע סברא הוא דבי אסור בהנאה נמי אסור דלא שייכא ביה אכילה [4]מ"מ מזקיה לא סבר רבי שמעון אלא רבי יהודה דלאסורה נמי לא אתיא מזקיה רבי מאיר דלרבי מאיר פשיטא לן לעיל מדאיטעריך למישרי נבילה דכל איסורים אסורים בהנאה וכן לקמן (דף כג:) גבי יתיב הסוא מרבנן [5]לימא כמנאי היינו לרבי אחבו דמזקיה לא מני אתי כב"ע: **והרי דם דרחמנא אמר.** משמע דדם לא הוי בכלל בהמה מדלא מסיר כשהותרה דמה נמי הותרה וקשה לר"ת דאמר בהמולינת יין (שבת עז. ושם) דם נבילה ב"ה מטמא וקאמר התם ר' יוסי [6](רבי יהודה דלא מטמא ב"ה אלא כשיש רביעית דם הוציל ויכול לקרוש ונעמוד על כזית אלמא משיב ליה כבשר ותי' ר"י דהתם לאו משום דמשיב ליה כבשר אלא יש שום פסוק דדרשינן מיניה דדם נבילו' טמא ומסברא משערינן ברביעי' כדאמר התם אבל בלא ריבוי לא מחשבינן דם כבשר וכמעילה (דף ח. ושם) נמי מפיק דם הערן מוזה לכם הטמא ומשכר גופיה לא ידענן ליה[7]:

מועלין בהן. מדרבנן ולא מדאורייתא דבסוף הוציאו לו (יומא עו: ושם) אמר אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלים בו ואורי' דבמעילה בפרק ולד מטמא (דף יא.) ת"ר מועלים בדמים דברי רבי מאיר וכי שמעון וחכמים אומרים אין מועלין ופלוגתתם אחר שיצא לגמל קדרון דקודש זריקה קמני ר"ש התם דאין מועלין בו והיה שם בספרים מאי טעמא דמ"ד אין מועלין וכ"ג דמ"ד דא"כ הוה משמע דלרבי מאיר ורבי שמעון מועלין בו מן התורה אלא ה"ג מאי טעמא אין מועלין ואמתני' קאי דקתני דם בתחלה אין מועלין בו: **מה** מים מותרים אף דם מותר. אף על גב דדם קדשים שאין נשפך כמים לא הוקש למים מ"מ כיון דמשמע קרא בדם חולין דשרי בהנאה ולא תאכל דידיה היינו אכילה ולא הנאה הוא הדין לדם קדשים ואף על גב דאיכא תרי לגוי חד לדם חולין וחד לקדשים מ"מ גילוי מילתא בעלמא הוא דכולהו לגוי דדם הוי איסור אכילה דוקא[8]: **ואימא** כמים הנסכים על גבי המזבח. לא פריך למילף שיהא דם אסור בהנאה דממילא ידענן מלא תאכל אלא כלומר מהכא לא מני למילף דשרי בהנאה: ולחזקיה

אותו אתה משליך כו' כל איסורין. שנאמר בהן לא תאכל כגון זה ומדאיטעריך קרא למעטיה אי מני למילף טעמא דאי לאו אמינא קרא למעוטיה איצטריך שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה ונאמר במלרים לא יחרך כלב לשונו (שמות יא) לפיכך הקפידה תורה ליתן שכרו ונכבד [שכר][1] הכלב מן העובד כוכבים שהנבלה יכולה לנכרי ונרפה לכלב: **ור"מ.** דנפקא ליה איסור הנאה בשאר איסורים מדפרט בנבילה בשלמא פרט היתר דטרפה לגופיה איצטריך למיפרט בה היתר משום דאי לאו דפרט בה הוה אמינא ליתסר בהנאה אלא אותו למה לי. ומשני לאיסור הנאה חולין שנשחטו בעזרה דנפקא לן[2] בהו איסור אכילה מדכתב (דברים יב) כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת ברחוק מקום דהייינו חוץ למחנה שכינה אתה זובח ואוכל ואי אתה זובח ואוכל בקרוב מקום [3]ומשום דאין מפורש בהן לאו בהדיא באכילה איצטריך למילף להו איסור הנאה מהכא והכי משמע אותו שנאסר משום חוץ למחיצה אתה משליך לכלב דהא מהאי קרא ובשר בשדה טרפה נפקא לן איסור מחילה כגון הוציא העובר את ידו בשעת שחיטה בפרק בהמה המקשה ולד (חולין מח:) אבל יש לך אחר הנאסר משום מחילה ואי אתה משליכו לכלב ואיזה זה זה חולין שנשחטו בעזרה: **חולין שנשחטו בעזרה.** לאסירי בהנאה לאו דאורייתא. בפרק שני דקדושין (דף נח.) איפליגו בה: **שולח אדם יוד לנכרי.** ולא מצרכינן ליטול גידה ולא גזרינן שמא יראה ישראל חבירו כשיתננה לו וילך ויקנה אותה מן הנכרי וכסבור שיטל גידה הואיל וממתת יד ישראל יצתה ויאכלנה בגידה: **מפני שמקומו ניכר.** אם הוא גטול ואם לאו. שמעינן מינה מיהא דגיד מותר בהנאה וקשיא לר' אבהו: **היא וחלבה ונידה הותרה.** לפיכך כל חלב וכל גיד מותרין בהנאה שהן בכלל נבר אשר בשעריך מתנה ואכלנה[4] שגם הן קרויין עמה נבלה והרי לך היתר הנאה בלאו דגיד ל"ש נבילה ול"ש כשירה: **קניאה למ"ד יש בגידין.** טעם בשר הרי הוא בכלל נבילה: **אלא למ"ד אין בגידין.** לאיסור נותן טעם בשר אם נתבשלו עם הבשר אלמא לאו טעם בשר אית בהו ולאו נבילה מיקרו אלא בעלמות דהן עץ בעלמא ולא איסתרי בכלל נבילה ועץ הוא והתורה מייבה עליו מאי איכא למימר. ופלוגתייהו בגיד הנשה(חולין צט:): **ור"ש פוטר.** לגמרי. מבהמה טמאה פטור דקסבר אין בגידין בנותן טעם בשר ומגיד נמי פטור דכי אזהרה לחמנא לגיד איכא דבשרה מותר דהיינו בהמה טהורה דהכי משמע גיד לא תאכל הא בשר אכול אכל טמאה לא הזהיר על גידה והכי מפרשי' לה בגיד הנשה(שם קא.).

ולרבי שמעון הכי נמי דאסור גיד דטהורה אפילו בהנאה אלמא לא תאכלו איסור הנאה משמע וכשהותרה נבילה בהנאה היא לא הותרה לר"ש דלא בכלל נבילה היא אבל לרבי יהודה מותר משום דקסבר יש בגידים בנותן טעם כדקתני רבי יהודה מחייב גיד בכלל בשר וכשהותרה נבילה הותרה גם היא: **אלו ואלו.** שיבי דם מטאות הפנימיות הנשפכין על יסוד מערבי של מזבח המילון ושיבי דם חטאות המילוטות הנשפכין על יסוד דרומי יוצאין מן היסוד לרצפה דרך שני נקביס קטנים: **ומתערבין בשמה.** סילון שהיה עובר בעזרה: **ויוצאין לנחל קדרון.** כמו לנחל איתן (דברים כא) עמק: **לבנניים.** בעלי נגעים לוכל: **ומועלין בהן.** לאסור להנות מהן בלא דמים מפני שהן של הקדש. מכל מקום דם מותר בהנאה: **כמים המסנסכין.** שאסורות בהנאה שבשר הקדש הן שקדשו בכלי שרת וכמיב (שמות ל) כל הנוגע בהם יקדש: ולחזקיה

וכ"ג דמ"ד דא"כ הוה משמע דלרבי מאיר ורבי שמעון מועלין בו מן התורה אלא ה"ג מאי טעמא אין מועלין ואמתני' קאי דקתני דם בתחלה אין מועלין בו: **מה** מים מותרים אף דם מותר. אף על גב דדם קדשים שאין נשפך כמים לא הוקש למים מ"מ כיון דמשמע קרא בדם חולין דשרי בהנאה ולא תאכל דידיה היינו אכילה ולא הנאה הוא הדין לדם קדשים ואף על גב דאיכא תרי לגוי חד לדם חולין וחד לקדשים מ"מ גילוי מילתא בעלמא הוא דכולהו לגוי דדם הוי איסור אכילה דוקא[8]: **ואימא** כמים הנסכים על גבי המזבח. לא פריך למילף שיהא דם אסור בהנאה דממילא ידענן מלא תאכל אלא כלומר מהכא לא מני למילף דשרי בהנאה: ולחזקיה

[1] אלו אותו לא הוקש לגוי אלא לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה אלא אותו לגוי אי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה ואידך חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היא מתיב רבי יצחק נפחא והרי גיד הנשה דרחמנא אמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ותנן שלוח אדם יוד לנכרי וגיד הנשה בתוכו מפני שמקומו ניכר קסבר ר' אבהו כשהותרה נבילה היא וחלבה וגידה הותרה הניחא למאן דאמר יש בגידין בנותן טעם אלא למאן דאמר אין בגידין בנותן טעם מאי איכא למימר מאן שמעת ליה דאמר אין בגידין בנותן טעם רבי שמעון דתניא האוכל מגיד הנשה של בהמה טמאה רבי יהודה מחייב שתים ורבי שמעון פוטר רבי שמעון הכי נמי דאסר בהנאה דתניא גיד הנשה מותר בהנאה דברי רבי יהודה ורבי שמעון אוסר והרי דם דרחמנא אמר כל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגנגין לזבל ומועלין בו שאני דם דאיתקש למים דכתיב לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין אף דם מותר ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח אמר רבי אבהו כמים רוב מים מידי רוב מים כתיב אלא אמר רב אשי כמים הנשפכין ולא כמים הניסכין ואימא כמים הנשפכין לפני ע"ז התם נמי ניסוך איקרי דכתיב ישתו יין נסיכם

[1] אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה אור"מ מאיר אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה ואידך חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היא מתיב רבי יצחק נפחא והרי גיד הנשה דרחמנא אמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה ותנן שלוח אדם יוד לנכרי וגיד הנשה בתוכו מפני שמקומו ניכר קסבר ר' אבהו כשהותרה נבילה היא וחלבה וגידה הותרה הניחא למאן דאמר יש בגידין בנותן טעם אלא למאן דאמר אין בגידין בנותן טעם מאי איכא למימר מאן שמעת ליה דאמר אין בגידין בנותן טעם רבי שמעון דתניא האוכל מגיד הנשה של בהמה טמאה רבי יהודה מחייב שתים ורבי שמעון פוטר רבי שמעון הכי נמי דאסר בהנאה דתניא גיד הנשה מותר בהנאה דברי רבי יהודה ורבי שמעון אוסר והרי דם דרחמנא אמר כל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגנגין לזבל ומועלין בו שאני דם דאיתקש למים דכתיב לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין אף דם מותר ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח אמר רבי אבהו כמים רוב מים מידי רוב מים כתיב אלא אמר רב אשי כמים הנשפכין ולא כמים הניסכין ואימא כמים הנשפכין לפני ע"ז התם נמי ניסוך איקרי דכתיב ישתו יין נסיכם

[2] כל נפש מכם לא תאכל דם ותנן אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגנגין לזבל ומועלין בו שאני דם דאיתקש למים דכתיב לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין אף דם מותר ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח אמר רבי אבהו כמים רוב מים כתיב אלא אמר רב אשי כמים הנשפכין ולא כמים הניסכין ואימא כמים הנשפכין לפני ע"ז התם נמי ניסוך איקרי דכתיב ישתו יין נסיכם

[3] אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגנגין לזבל ומועלין בו שאני דם דאיתקש למים דכתיב לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרין אף דם מותר ואימא כמים המתנסכים על גבי המזבח אמר רבי אבהו כמים רוב מים כתיב אלא אמר רב אשי כמים הנשפכין ולא כמים הניסכין ואימא כמים הנשפכין לפני ע"ז התם נמי ניסוך איקרי דכתיב ישתו יין נסיכם

[4] ישתו יין נסיכם ולחזקיה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com